

หมวด ๕

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ส่วนที่ ๑

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ

มาตรา ๙๔^๑ ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๙ (๓/๒) อย่างน้อยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐดังต่อไปนี้ ต้อง มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่มีอยู่จริงต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่น และแบบที่ประกาศกำหนด (กำหนดไว้ใน ม. ๙๕ แล้ว)

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๕) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อดีตผู้พิพากษาขึ้นไป ประธานศาลฎีกา
- (๖) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อดีตผู้พิพากษาขึ้นไปประธานศาลปกครองสูงสุด

^๑ข้อสังเกต ๙๔

(แบบบัญชีทรัพย์สิน ต้องไม่มีรายละเอียดที่เกินจำเป็นเท่าที่จะทำให้อ้างอิงความมั่งคั่งของทรัพย์สิน และการกำหนดตำแหน่งอื่นควรคำนึงถึงสถานะของตำแหน่งที่สัมพันธ์ต่อการทุจริตด้วย

จะควรแค่นั้นที่จะให้ ป.ป.ช. ยื่นบัญชีทรัพย์สินต่อ สตง. (โดยยื่นต่อคณะกรรมการ เพื่อจะได้ ตรวจสอบความมั่งคั่งจริงได้)

-ให้ยื่นบัญชีทุกๆ ๓/๕ ปี แม้จะมีการเข้า-ออกจากตำแหน่งภายในเวลานั้นก็ตาม (กำหนดไว้ใน ร่าง ม. ๙๕)

-ทั้งนี้ การยื่นต้องยื่นตอนเข้าสู่ตำแหน่ง ๑ ครั้ง ระหว่างดำรงตำแหน่ง ทุกรอบเวลา และพ้นจาก ตำแหน่ง ๑ ครั้ง

- ผู้มีหน้าที่ยื่นฯ หากประสงค์จะแจ้งมากกว่าที่กำหนดก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการเป็นหลักฐาน การได้มาซึ่งทรัพย์สิน

- เปิดช่องให้ยื่นได้โดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (กำหนดไว้ในร่าง ม. ๙๓)

- เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ตั้งแต่ผู้ช่วยพนักงานไตสวน/เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการรับยื่นบัญชีให้ยื่น บัญชีภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน

- ให้เปิดเผยผลการตรวจสอบสำหรับผู้บริหารระดับต้นหรือเทียบเท่า

(๗) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ
อัยการสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป

(๘) รองประธานศาลฎีกา

_____ (๙) รองประธานศาลปกครองสูงสุด

_____ (๑๐) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร

_____ (๑๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา

_____ (๑๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

_____ (๑๓) รองอัยการสูงสุด

(๑๔) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงนอกจาก (๕) (มีนิยามค้ำไว้)

(๑๕) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
นอกจาก (๕) (๘) และ (๑๑)

(๑๖) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง นอกจาก (๖) (๙) และ (๑๒)

(๑๗) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ
นอกจาก (๗) และ (๑๓)

(๑๘) ผู้ว่าราชการจังหวัด

(๑๙) ข้าราชการตำรวจตั้งแต่ชั้นผู้บังคับการหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๒๐) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

(๒๑) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

(๒๒) สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม (๑) ที่เป็นให้ผู้บริหารท้องถิ่น รอง
ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

กำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตาม (๓) ที่เป็นกรรมการ-ป.ป.ช. ให้เป็นไป
ตามมาตรา ๑๕

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินใน
ต่างประเทศและให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความ
ครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย (ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นไม่ต้อง
แจ้งหรือ)

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ผู้ใดดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่
ต้องยื่นบัญชีมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งเฉพาะตำแหน่งแรก และให้มี
หน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อไปทุกสามปีที่อยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งใด ๆ ที่มี
หน้าที่ยื่นบัญชี

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินคู่สมรสตามวรรคหนึ่งคำว่าคู่สมรสให้หมายความ
รวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกับเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

แยกส่วนที่เหลือไปเขียนให้ ป.ป.ช. กำหนดเอง ส่วนไหนที่ไม่กำหนดให้แจ้งไว้ที่
หน่วยงานของตัว แล้วเขียนวิธีการแจ้งที่ง่ายขึ้น พร้อมทั้งมีบทที่กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานเก็บรักษา
ไว้เป็นความลับ ห้ามเปิดเผย เว้นแต่เมื่อ ป.ป.ช. เรียก หรือเมื่อจะสอบสวน

มาตรา ๗๔/๑ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เฉพาะข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ แม้ไม่รวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคล บรรดาซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นตามวรรคหนึ่งถือเป็น ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะเปิดเผยมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเรียกให้ส่งมอบเพื่อดำเนินการตรวจสอบ หรือเมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องนำมาใช้ประกอบการสอบสวนการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว หากมีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีอื่น ให้ดำเนินการทางวินัยกับหัวหน้าหน่วยงานที่รับยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๙ (๓/๒)

มาตรา ๙๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้บุคคลใดยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๙ (๓/๒) แล้ว การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาสามสิบ (นับจะสิ้นไป) วันนับแต่วันที่เข้าเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นตามกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งตามมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๒๒) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

(๒) ตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกห้าปีที่ตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในกรณีตาม (๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นภายในระยะเวลา

คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นับแต่วันที่มีเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเข้ารับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ เป็นครั้งแรก

(๒) เมื่อครบกำหนดทุกๆ สามปี นับแต่การยื่นครั้งแรก และยังคงดำรงตำแหน่งเดิมหรือไปดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔ ในระหว่างกำหนดเวลาดังกล่าว

(๓) เมื่อพ้นจากตำแหน่งและมีได้ดำรงตำแหน่งอื่นใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจะยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้ก่อน

กำหนดเวลาในวรรคสองก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการเป็นหลักฐานแสดงการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือหนี้สินที่ลดลงของตน ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๙๔ ผู้ใดพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้นมิได้เปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีเดิมจะแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอใช้บัญชีดังกล่าวแทนการยื่นใหม่ก็ได้ แต่ถ้าทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีที่ได้ยื่นไว้ จะยื่นบัญชีเฉพาะรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงก็ได้

ทำอย่างไรจึงจะไม่ต้องยื่นบ่อย ๆ (กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ที่ไตสวนต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินรวมทั้งกองที่กำหนดแบบบัญชีด้วย)

มาตรา ๙๖ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๙๔ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และมาตรา ๙๔ (๒) (๓) และ (๔) รวมทั้งของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้

การเปิดเผยผลการตรวจสอบความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลอื่น นอกจากบุคคลตามมาตรา ๙๖ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยคำนึงถึงสิทธิและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย (ย้ายไปมาตราว่าด้วยผลการตรวจสอบ)

การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินให้กระทำโดยสรุปเพื่อให้รู้ถึงความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น โดยต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลอื่นของบุคคลที่ไม่จำเป็นต่อการเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ (ย้ายมาจาก ร่าง ม. ๙๖) (ต้องทำในลักษณะสรุป เพียงเท่าที่จะให้รู้ถึงทรัพย์สิน และที่ตั้ง โดยต้องไม่เปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนไม่จำเป็นต้องรู้ เช่น เลขบัตรประชาชน เลขที่บัญชี หรือเลขที่โฉนด (การเปิดเผยสิ่งเหล่านี้ให้มิโทษด้วย)

มาตรา ๔๗ ในกรณีอื่น การรับ (?) การตรวจสอบ (หากเป็นข้อมูลส่วนบุคคลจะมีขอบเขตเพียงไร) และการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือผลการตรวจสอบการรายงานเกี่ยวกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด (ควรมีกรอบเงื่อนไขในการกำหนดหลักเกณฑ์) ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มากำหนดไว้ในหลักเกณฑ์นั้นด้วยก็ได้ (ความน่าเชื่อถือและการคุ้มครองความปลอดภัย, ง่ายสะดวกต่อการจัดเก็บ, ควรมีระบบสำรองข้อมูล) (ใครจะมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลได้บ้าง) ถ้าต้องการหลักเกณฑ์อย่างไร ควรกำหนดกรอบไว้

มาตรา ๔๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การบังคับทางกฎหมายต่อไป (กำหนดไว้ในร่าง ม. ๑๐๕/๑ แล้ว)

(ควรมีบทบัญญัติว่าถ้าในการแจ้งมีความผิดพลาด ให้แจ้งให้เจ้าตัวทราบ และให้เวลาในการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม ถ้าไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจจะมีการปรับ (ปรับ) หรือพักโทษ) อาจต้องแยกเป็นสองตอน ว่าด้วยการไม่ยื่นท่อนหนึ่ง และยื่นไม่ครบถ้วนอีกท่อนหนึ่ง

(ในการแจ้งทรัพย์สินควรถือเอาความมีอยู่จริงของทรัพย์สินนั้น มากกว่าจะมุ่งหมายราคา ที่เป็นหรือควรเป็น) (กำหนดไว้ใน ร่าง ม. ๔๕ ตอนต้น)

มาตรา ๔๙ ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล(ข้อมูลอะไร) เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด(หากมีหลายสังกัดจะก่อให้เกิดภาระมากเกินไป) ที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๔๘ เกี่ยวกับการเข้ารับและการพ้นจากตำแหน่ง (?) ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. (เพิ่มภาระหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงาน) (น่าจะเป็นการสร้างขั้นตอนและโยนภาระให้คนอื่น น่าจะหาวิธีการที่ง่ายกว่านี้ (ไม่จำเป็นต้องกำหนดอีก เนื่องจากเปลี่ยนวิธีการยื่นในร่าง ม. ๔๕ แล้ว)

หาทางออกสำหรับคนที่ดำรงตำแหน่งที่ต้องแจ้งทรัพย์สินหลายตำแหน่งว่าจะทำอย่างไรจึงไม่ยุ่งยาก เช่น ให้แจ้งแต่การเข้าดำรงตำแหน่งใหม่พร้อมทั้งคำตอบแทนที่ได้เพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องยื่นบัญชีใหม่ (กำหนดไว้ในร่าง ม. ๔๕)

ส่วนที่ ๒

การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

มาตรา ๑๐๐ เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๙๔๔
ไว้แล้ว ให้สำนักงาน ป.ป.ช. จัดให้มีการลงลายมือชื่อหรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดแทนการลงลายมือชื่อ
กำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.
กำหนด (น่าจะคิดอะไรที่ smart กว่านี้ในการทำงาน)

มาตรา ๑๐๐/๑ ในกรณีที่บุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชี
ทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๙ (๓/๒) ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลา
มาตรา ๙๕ กำหนด ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบ และเสนอเรื่องให้
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป เว้นแต่เป็นกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้แสดงเอกสารหลักฐานที่
พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ตั้งใจไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่
วันครบกำหนดตามมาตรา ๙๕ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรให้บุคคลยื่นบัญชีแสดงรายการ
ทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อปรากฏว่าบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือเอกสารประกอบที่ได้รับมาขาด
หนึ่งไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลไม่ตรงตามความจริงแต่มิได้มีผลให้ยอดรวมของทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือ
หนี้สินลดลงเกินกว่าร้อยละห้าของมูลค่าทรัพย์สินหรือหนี้สินที่ได้ยื่นไว้แล้ว และไม่มีพฤติการณ์อันเชื่อ
ได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้เลขาธิการแจ้งให้บุคคลดังกล่าวยื่นเอกสาร
ประกอบให้ครบถ้วนตามเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(ควรมีบทบัญญัติว่าถ้าในการแจ้งมีความผิดพลาด ให้แจ้งให้เจ้าตัวทราบ และให้เวลาใน
การดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม ถ้าไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจจะมีขั้นต่ำ จึงจะ
ลงโทษ) อาจต้องแยกเป็นสองตอน ว่าด้วยการไม่ยื่นท่อนหนึ่ง และยื่นไม่ครบถ้วนอีกท่อนหนึ่ง

(ในการแจ้งทรัพย์สินควรถือเอาความมีอยู่จริงของทรัพย์สินนั้น มากกว่าจะมุ่งหมาย
ราคา ที่เป็นหรือควรเป็น) (กำหนดไว้ใน ร่าง ม. ๙๕ ตอนต้น)

มาตรา ๑๐๑ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.
หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการอำนาจและหน้าที่
ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อยืนยัน
รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี
ตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้แล้วดังกล่าว (ควรกำหนดให้ชัดว่าจะใช้เจ้าหน้าที่ขนาดไหน)

(๒) ตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำ
ธุรกรรมของบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๙
(๓/๒) ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ปรากฏพฤติการณ์หรือ
เหตุอันควรสงสัยจากบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือจากข้อมูลแหล่งอื่นว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน
และหนี้สินดังกล่าว มีรายได้ หรือทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่สอดคล้องกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือ
ปรากฏพฤติการณ์ว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือร้ายผิดปกติ เพื่อดำเนินการตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป(ควรหรือไม่ที่จะให้อยู่ภายใต้การกำกับหรือสั่งการของ

กรรมการ ป.ป.ช.) (ตั้งใจจะตรวจบางกรณี จึงต้องกำหนดกรอบว่ากรณีใด) ควรมิชอบเขตจำกัดเฉพาะ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยและ ป.ป.ช. มีมติให้ทำ

ภายหลังที่มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งไว้แล้วต่อมาบุคคล
ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๕๓ ๑๖ ๒๑ ผู้มีหน้าที่ยื่น
บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นตาย ย่อมไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบ
ความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน และที่มาของ
ทรัพย์สินและหนี้สิน ตามวรรคหนึ่ง จากกองมรดกของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินบุคคล
ดังกล่าว แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นตาย (ควรมี
ระยะเวลา ซึ่งไม่ควรเกิน ๑ ปี นับแต่วันที่เขาตาย)

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตาม (๑) หรือมอบหมายให้หัวหน้าพนักงานได้ส่วนหรือพนักงานได้ส่วน
ดำเนินการตรวจสอบตาม (๒) ก่อนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก็ได้ ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ทั้งนี้ โดยอาจ
กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่งหรือบางระดับ หรือเฉพาะมูลค่าทรัพย์สินที่มีจำนวน
มากที่ต้องดำเนินการตรวจสอบด้วยก็ได้ (เป็นดุลพินิจมากเกินไป

มาตรา ๑๐๒ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน
ของบุคคลผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๑ แล้วให้เปิดเผยผลการตรวจสอบ
ทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ให้สาธารณชนทราบ (ควรบอกแต่
เพียงสรุปว่าผิดปกติหรือไม่ ไม่ใช่เอาของเขาไปแฉหมด) (ม.๑๐๑ ให้เจ้าหน้าที่ตรวจ แต่ ม.นี้ กลับ
เป็น ป.ป.ช.)

ภายหลังได้เปิดเผยผลการตรวจสอบแล้ว หากมีพฤติการณ์ปรากฏหรือมีเหตุอันควร
สงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยมิชอบ หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า
จะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือชุกซ่อนทรัพย์สิน หรือปรากฏพฤติการณ์ว่ามีการถือครอง
ทรัพย์สินแทน อันมีลักษณะเป็นการทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือร่ำรวยผิดปกติให้หัวหน้าพนักงาน
ได้ส่วน พนักงานได้ส่วน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เสนอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการ
ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อไป เว้นแต่ข้อเท็จจริงหรือ
พยานหลักฐานดังกล่าวไม่ใช่สาระสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน (เขียน
วน ๆ ขอบกล)

มาตรา ๑๐๓ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ หากมีพฤติการณ์
ปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยมิชอบ หรือมี
พฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือชุกซ่อนทรัพย์สิน หรือปรากฏ
พฤติการณ์ว่ามีการถือครองทรัพย์สินแทน อันมีลักษณะเป็นการทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้
คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินนั้น
มีลักษณะเป็นการร่ำรวยผิดปกติหรือไม่ได้เพื่อดำเนินการได้ส่วนและร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็น

ของแผ่นดินต่อไป (อยู่ ๆ จะไปร้องขอโดยไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติได้อย่างไร เงื่อนไขที่จะทำงานก็มาก เกินไปหรือเปล่า)

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนราชการ หรือสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สถาบันการเงิน และผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน ดำเนินการและปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และรายงานธุรกรรมตามมูลค่าที่กำหนด หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้มีการจัดทำฐานข้อมูลธุรกรรมทางการเงินไว้ในระบบ โดยมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับกับการแจ้งข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ให้นำบทบัญญัติในเรื่องยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาตรา ๗๘-๑๑๕/๒๔ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย (ต้องการอะไร ถึงต้องเขียนยื่นเยื่อถึงขนาดนี้) (เรื่องการยื่นบัญชีทรัพย์สิน ไม่ใช่เรื่องหลักที่ปราบปรามการทุจริต เป็นเพียงเครื่องมือให้ตรวจสอบง่ายขึ้นเท่านั้น สิ่งสำคัญคือการตรวจสอบว่าใครร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ)

มาตรา ๑๐๔ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินและหนี้สินนั้นด้วย ให้ดำเนินการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีนั้นทราบต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๖-มาตรา ๖๗-มาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (การแจ้งบัญชีทรัพย์สินเป็นเรื่องมีรายละเอียดจุกจิกมาก คนที่แจ้งไม่ครบมีสาเหตุที่น่าเห็นใจมากมาย จึงควรมีการเตือนหรือบอกให้ทราบว่ายังขาดอะไร และให้เวลาเขาแจ้งให้ครบ ก่อนที่จะแจ้งข้อกล่าวหา) (กำหนดไว้ใน ม. ๙๘ ว. ๓ แล้ว)

มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินแล้วพบว่า มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ-หรือมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการได้ส่วน—(ขบวนการเป็นอย่างไร การตรวจสอบจนพบว่ามีความเปลี่ยนแปลง หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ไม่ได้ผ่านการได้ส่วนหรือ) เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามหมวด ๒-ส่วนที่ ๔ การได้ส่วนกรณีร่ำรวยผิดปกติต่อไป

มาตรา ๑๐๕/๑ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) และ (๔) เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ต้องยื่นบัญชี

(๒) ให้เสนอเรื่องต่อศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ให้ผู้ว่าคดี ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลหรือว่าความ หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาวินิจฉัย (มี ม.๑๑๔ เป็นบทรวมอยู่แล้วไม่ใช่หรือ)

ในการดำเนินคดีกับเมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาประพฤติผิดตามทีกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม และห้ามมิให้ผู้ต้องคำพิพากษาดังกล่าวดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งใดเป็นเวลาห้าปี (ย้ายมาจาก ร่าง ม. ๑๓๔) (ดูจะซ้ำ ๆ กับ ม.๑๐๔) (ควรมีบทยกเว้นว่าถ้าหลงลืมและมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๕ ก็ไม่ถือว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน)

มาตรา ๑๐๕/๒ เมื่อศาลมีคำพิพากษาว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถือเป็นการฝ่าฝืนทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือเป็นความผิดวินัยแล้วแต่กรณี เว้นแต่เป็นข้อผิดพลาดเล็กน้อย หรือมิได้มีเจตนากระทำผิด (ย้ายมาจาก ร่าง ม. ๑๓๕) (ลงโทษทางอาญาแล้วกลับมาถือว่าไม่ผิดวินัย ก็ชอบกลอยู่ เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นตามข้อสังเกตในมาตรา ๑๓๕)

